

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑

การประกอบความพากเพียร

คำว่า “โลก” ย่อมหมายถึงสัตว์ถึงบุคคลเป็นหลักใหญ่ของโลกทั่ว ๆ ไป คำว่า “สัตว์” ก็มีทั่วโลกธาตุ ไม่กำหนดกฎเกณฑ์ว่าเป็นสัตว์จำพวกใดชนิดใด แม้แต่นรก สัตว์นรกก็ยังเรียกว่าสัตว์ เพราะยังต้องเป็นผู้ติดผู้ข้อง ยังหลุดพ้นจากความหมุนเวียน เปลี่ยนแปลงอันเป็นไปด้วยความทุกข์ความลำบากนี้ไม่ได้ ท่านจึงให้นามว่าสัตว์ สัตต ก็แปลว่าผู้ยังข้องยังติดอยู่ สิ่งที่ติดที่ข้องนั้นก็ไม่ใช่อะไรนอกเหนือไปจากมหาอำนาจที่ครอบงำอยู่ในจิตใจของสัตว์นั้นแล คือของสัตว์ผู้ที่ติดที่ข้องนั้นแล ไม่ใช่ผู้ใดเป็นผู้ติด ต้นไม้ภูเขาหินฟ้าอากาศวัตถุแร่ธาตุต่างๆ ที่ไม่มีวิญญาณครอบครอง ไม่ได้มีคำว่าติดว่าพัน เป็นหลักธรรมชาติของตัวเองอยู่เช่นนั้นโดยไม่มี ความหมายในตัวเองเลย หรือแม้ใครจะให้ความหมายอย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ย่อมไม่เป็นไปตามความหมายของผู้ที่ ใ้ให้นั้น ย่อมเป็นหลักธรรมชาติของตนอยู่เช่นนั้น โลกจึงหมายถึงสัตว์ถึงบุคคลที่มีใจ ครอบงำเป็นสำคัญ เป็นหลักใหญ่

ถ้าเราจะพรรณนาถึงเรื่องของโลกของสัตว์ทั่ว ๆ ไปในแดนโลกธาตุนี้แล้ว หากที่ สิ้นสุดยุติไม่ได้เลย เพราะเกินกำลังความสามารถที่จะนับจะอ่านได้ ในบรรดาสัตว์ทั้ง หลายที่ให้นามว่าติดข้อง ๆ อยู่ด้วยกันนี้ ขึ้นชื่อว่าสัตว์ย่อมมีคำว่าติดข้องอยู่เช่นเดียว กันหมด เมื่อเป็นเช่นนั้นทุกข์ที่มีประจำอยู่กับสัตว์ย่อมมีมากน้อยต่างกันเป็นประจำ ที่ ว่าไม่มีทุกข์เลยนั้นเป็นไปไม่ได้ ต้องมีทุกข์มากทุกข์น้อยอยู่โดยดี เว้นแต่ท่านผู้ที่สิ้นเชื้อ แล้วจึงพ้นจากคำว่าเป็นสัตว์ คือความติดข้องอยู่ในอำนาจของกิเลสที่วามหาอำนาจนี้ เสียเท่านั้น ท่านเหล่านี้พ้นไปเท่าไรก็เรียกว่าพ้นทุกข์ไปเท่านั้น

คำว่าโลกนี้มีมานานแสนนาน เราจะนับอ่านว่ามีมาแล้วเท่าไรและจะมีไปอีกเท่า ไรนี้ไม่อาจคำนวณได้ เพราะไม่มีคำว่าเงื่อนต้นเงื่อนปลาย จึงเอามาทดสอบหรือทบทวนกันวัดกันไม่ได้ หากว่าไม่ได้ชำระเชื้ออันพาให้หมุนอยู่ตลอดเวลาภายในจิตใจนี้ ออกเสียเมื่อไรแล้ว จะต้องเป็นเช่นนี้ตลอดไป ใครจะเชื่อก็ตามไม่เชื่อก็ตาม ใครจะรู้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นภัยหรือไม่ก็ตาม ธรรมชาตินี้ต้องเป็นอย่างนี้โดยหลักธรรมชาติของตน ไม่เป็นอย่างอื่น เพราะไม่ใช่วิสัยของธรรมชาตินี้ที่มีอำนาจแทรกสิ่งและครอบงำอยู่ภายในจิตใจ จะปล่อยให้สัตว์โลกได้รับความสบาย โดยไม่ได้รับความกระทบกระเทือนเลย นั้นเป็นไม่มี ต้องมีอยู่มากน้อยจนได้ ตามกาลตามเวลา ตามวาระที่สิ่งเหล่านี้จะแสดง ผลขึ้นมามากน้อย

หากว่าเราจะคำนวณถึงความหลุดพ้นจากธรรมชาตินี้ โดยความรู้สึกลำบาก ธรรมดาหรือสามัญสำนึกแล้ว เพียงความต้องการหรือความตะเกียกตะกายของเรา โดยหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ หาเครื่องมือไม่ได้ แต่จะหลุดพ้นไปจากธรรมชาตินี้ย่อมเป็นไปได้ เช่นเดียวกับบุคคลที่ต้องการข้ามแม่น้ำมหาสมุทรทะเล ต้องมีเรือมีเครื่องพาให้ข้ามถึงจะข้ามไปได้ ธรรมชาตินี้ก็เหมือนกัน ต้องมีเครื่องข้าม มีเรือคือคุณธรรมภายในจิต เป็นพาหนะเครื่องอาศัยเครื่องเกาะเครื่องยึด

คุณธรรมนี้ไม่มีผู้ใดที่จะสามารถหยิบยื่นให้สัตว์โลกได้ นอกจากพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ ที่ได้ตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว อันเป็นต้นแห่งธรรมเต็มพระทัย แล้วก็ขยายธรรมนี้ออกไป คือออกประกาศศาสนธรรมให้โลกทั้งหลายได้ทราบได้เข้าใจ และประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางที่ท่านแนะนำสั่งสอนหรือโปรดเมตตาท่านั้น อันนี้แลเรียกว่าเราข้ามแม่น้ำมหาสมุทรมหานิยมด้วยเรือคือความดีทั้งหลาย จึงมีทางที่จะข้ามไปได้พ้นไปได้ เช่นเดียวกับบุคคลข้ามมหาสมุทรด้วยเรือเช่นนั้น จะช้าหรือเร็วต้องไปได้ไม่สงสัย

การมาปฏิบัติต่ออรรถธรรมทั้งหลายเวลานี้ ก็เท่ากับเรามาแหวกมาว่ายมหาสมุทรมหานิยมอันเป็นเรื่องของกิเลสล้วน ๆ ฝังอยู่ในจิตใจ และมีรสรชาติที่แนบสนิท ไม่มีรสรชาติใดกลมกล่อมยิ่งกว่ารสรชาติของมหาสมุทรมหานิยมที่มีอยู่ในจิตใจของสัตว์นี้เลย การที่จะข้ามมหาสมุทรมหานิยม หรือรสรชาติแห่งสมมุตินิยมนี้นี้ไปได้ ต้องอาศัยหลักธรรมหรืออาศัยธรรมเครื่องดำเนิน ในเบื้องต้นย่อมต้องมีการต่อสู้กัน อย่างหนัก เช่น ความตะเกียกตะกาย ความอดความทน ความฝ่าฝืนความขี้เกียจขี้คร้าน ความท้อถอยอ่อนแอในแง่ต่าง ๆ ซึ่งผลิตรขึ้นมาจากกิเลส เข้ามาก็ติดกันหวงห้าม หรือต้านทานเราไม่ให้ก้าวไม่ให้เดินไปได้สะดวกสบาย จึงต้องได้ชำระสะสาง ต้องได้ต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ไม่น้อย

หากว่าไม่ได้ชำระสะสาง หรือไม่ได้ต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้บ้างเลย แต่จะเป็นอรรถเป็นธรรมขึ้นมา จะเป็นความสะดวกสบายขึ้นมาโดยลำดับลำดับ และหลุดพ้นไปได้อย่างง่ายดายนั้น พระธรรมของพระพุทธเจ้าและความเพียรพยายามของพระพุทธเจ้า ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งหลายมากก็เป็นโมฆะ พระพุทธเจ้าทั้งหลายก็เป็นโมฆะ เพราะท่านเหล่านี้มีแต่ความลำบากลำบากทั้งนั้น

ก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่ความเป็นศาสดาของโลก ทรงตะเกียกตะกายมาเสียมากต่อมาก ไม่มีใครที่จะเกินพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ในการตะเกียกตะกายพระองค์เรื่อยมา ตั้งแต่ครั้งปฐมโพธิญาณ คือปรารถนาความเป็นพระพุทธเจ้าครั้งแรก นับแต่บัดนั้นก็ก้าวเดินตามเข็มทิศที่ได้ตั้งความปรารถนาเอาไว้ ทุกข์ยากลำบากขนาดไหนก็ต้องอดต้องทน ต้องต่อสู้ต้องตะเกียกตะกายเรื่อยมา เช่นเดียวกับเราเดินทาง ทางราบรื่นก็ต้อง

ไป ทางซุซระก็ต้อไป ทางยากทางคดทางอ้อมที่ไหนดก็ต้อไป ลำบากลำบากแคไหนดก็ต้อไป เพราะสายทางอยู่ที่นั่นสายทางอื่นไม่มี เพื่อจุดหมายปลายทางก็ต้อไป นี่ก็สายทางที่จะให้ถึงความป็นศาสดาและความพ้นทุกข์ มีอยู่กับทางดำเนินที่จะทรงตะเกียกตะกายเรื่อยมาทุกภพทุกชาติ จนกระทั่งได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา แต่ละพระองค์ ๆ แห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นความลำบากมากแคไหนด เรียกว่านับอ่านไม่ได้เลย

ด้วยเหตุนี้เราผู้มาประพฤติปฏิบัติ จึงไม่ควรที่จะคิดเอาแต่ผลอย่างเดียวให้ได้ตามความต้องการของตน โดยไม่คำนึงถึงเหตุที่จะบำเพ็ญและตะเกียกตะกายต่อสู้กับสิ่งทีละเอียดแหลมคม ทีเหนียวแน่นแก่นฉลาดที่สุดคือกิเลสประเภทต่าง ๆ นี่บ้างเลยแล้ว ก็เกินครุเกินพระพุทธเจ้า ถ้ามีแต่ความต้องการเฉย ๆ โดยไม่ได้ตั้งหน้าตั้งตาฝ่าฝืน ทางจะยากลำบากขนาดไหนก็ตามเราต้อก้าวต้อเดินไป อย่างนี้ถึงจะเป็นไปได้

เฉพาะอย่างยิ่งเข้ามาหาตัวเราแต่ละราย ๆ ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลประจักษ์ทีจะควรได้รับอยู่เวลานี้ คือเราเองทีพร้อมแล้วในการประพฤติปฏิบัติ เพศทีอำนาจ แล้วเราได้ตั้งเข็มทิศทางเดินของเราไว้อย่างไรบ้าง นี่เป็นปัญหาทีเราจะต้องตั้งขึ้นมาถามตัวเอง และก้าวเดินตามเหตุผลทีว่าถูกต้อเป็นธรรมแล้วนั้น ไม่ว่าจะป็นความเพียรทำใจของการแก้กิเลส ถอดถอนกิเลสออกจากจิตใจ จะยากจะลำบากเพียงไรก็ตาม จะต้องแก้ต้อถอดต้อถอน จะต้องบีกบิ่นจะต้องอดต้อทน ต้อต่อสู้กันอยู่ตลอดไปไม่มีคำว่าลดละต้อถอย

เวลาพักก็ต้อพัก เช่นเดียวกับการเดินทางหรือเขาเดินทาง แต่พักเพื่อจะก้าวหน้าต้อไป ไม่ใช่พักเพื่อจะนอนจมอยู่ในสถานที่ทีพักนั้น การประกอบความพากเพียรก็เหมือนกัน เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าก็จำต้อพัก การพักก็ย่อมมีการหลับการนอนเป็นธรรมดา การชบการฉันนี้เป็นการเพิ่มการเติมกำลังวังชาทีจะก้าวเดินด้วยความพากเพียรต้อไป อันนี้ป็นคูเคียงกันไปตามโอกาสพอเหมาะสม ไม่ให้เกินเหตุเกินผล เช่น พักก็พักเสียจนจม นอนก็ไม่วู้จักตื่น อันนี้ไม่ใช่พัก ฉันก็ไม่วู้จักอ้อม ท้องใหญ่โตยิ่งกว่าภูเขา เพราะอำนาจแห่งตัณหาพาให้ท้องใหญ่ท้องโต อย่างนี้ก็ผิดพระประสงค์หรือผิดทางเดินเพื่อความพ้นทุกข์ เพราะฉะนั้นการพักผ่อน ฟังแต่ว่าพักผ่อน พอยังอัตภาพให้ป็นไป มีกำลังวังชาแล้วก็ก้าวเดินด้วยความพากเพียรในอิริยาบถหรือวิธีการต่าง ๆ ต้อไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดไม่ถอย เวลานอนก็มีหลักมีเกณฑ์อย่างนั้น

ทีนี้เวลานั้นก็เหมือนกัน ไม่ได้ฉันเพื่อความอ้วนท้วนสวยงามดังทีเคยป็นมาในตัวของเราเองและโลกทั่ว ๆ ไป อันนั้นป็นเรื่องวิสัยของโลกหากป็นอย่างนั้นมาต้อตั้งเดิม แต่ผู้ทีจะทรงอรรถทรงธรรมผู้ทีจะถอดถอนกิเลส การชบการฉันการใช้การสอยในสิ่งใด

ย่อมมีสติย่อมพิจารณาในความเหมาะสม ควรหรือไม่ควรมากน้อยประการใดอยู่ โดยสม่ำเสมอ จะลดละความพิจารณารอบตัวอย่างนี้ไม่ได้ แล้วก็ก้าวเดิน

อ้าว เดินจงกรม นั่นก็คือความเพียรในวิธีการของการเดินจงกรม การก้าวเดิน นั้นก้าวเดินไปเพื่ออิริยาบถให้สม่ำเสมอ และเป็นวิธีการอันหนึ่งในการประกอบความ พากเพียร ที่สำคัญก็คือสติให้แนบให้ติดกันกับความเพียรของตน เราเพียรด้วยเหตุผล กลไกอะไร ให้สติอยู่กับความเพียรในเหตุผลกลไกนั้น ๆ เช่น เรากำหนดพิจารณาอะไร สติต้องแนบสนิทกับสิ่งที่เราพิจารณา เรากำหนดคำบริกรรมก็ให้สติติดแนบอยู่กับคำ บริกรรม เราทำความรู้สึกตัวในร่างกายของเรานี้ให้เป็นสัมปชัญญะ ก็ให้มีสติติดกันเป็น แถวเป็นแนวอันเดียวกัน ที่เรียกว่าสัมปชัญญะก็คือสติที่สืบทอดเนื่องกันไม่พลั้งเผลอนั้น เอง

เวลาเห็นดเหน้อยเมื่อยล้า ตามธรรมดาย่อมอยากจะหยุดจะพักจะหลับจะนอน แต่คำว่าความเพียรแล้วต้องเพียร ควรจะต่อสู้ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้านี้ประการใด บ้าง เราก็ต้องอดเราก็ต้องทน เช่น เดินจงกรมนาน ๆ อันนี้ก็คือความอดความทนนั้น แล ประการแรกเป็นอย่างนั้น แต่ประการต่อไปที่สติปัญญามีทางก้าวเดินและเป็นตัว ของตัวขึ้นมาแล้ว สติปัญญาและความเพียรนั้นย่อมเป็นเครื่องดึงดูดตัวเองไปเอง อิริยาบถทั้งหลายก็ก้าวไปตามนั้น ถึงจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าขนาดไหน จิตใจก็ไม่เป็น อารมณ์กับอิริยาบถแห่งการเดินของเรา นี้ก็เรียกว่าความเพียร

อ้าว เดิน ผู้ทำความเพียรด้วยท่าเดินต้องเดิน ถึงจะเหนื่อยจะเมื่อยล้าขนาดไหน ก็ให้ทราบที่เราทำงาน เขาเดินทางเพื่อจุดนั้นจุดนี้ เมื่อยังไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่เขา ต้องการ เขาต้องฝ่าต้องฟันต้องอดต้องทนก้าวเดินไปเรื่อย ๆ พักก็เพียงเล็กน้อยแล้ว ก้าวเดินไปเป็นส่วนมาก คือทำการงานด้วยการก้าวเดิน นี้การประกอบความพากเพียร ด้วยวิธีเดินต้องเป็นอย่างนั้น เราอย่าเห็นแก่ว่าพอเหน็ดเหนื่อยบ้างแล้วก็หยุดเสีย ๆ อันนี้มันเป็นเหมือนกับว่าทำเล่นทำเป็นพิธี ทำโดยไม่มีความรู้สึกเห็นโทษในสิ่งที่เป็น โทษมหาโทษต่อหัวใจนี้เลย ผู้ที่เห็นโทษในสิ่งที่เป็นโทษอยู่ในหัวใจนี้ ย่อมจะมีการต่อสู้ อยู่ตลอดเวลา การต่อสู้กับความอดความทน กับความพากเพียรพยายามทุกด้านทุก ทาง ที่จะให้ก้าวเดินไปด้วยความสะดวก ฝืนทุกสิ่งทุกอย่างนั้น ต้องเป็นเรื่องที่แนบสนิท ติดกันไปเสมอ นี้เรียกว่าเดินจงกรม

ไม่ใช่เดินเพียงชั่วระยะเวลาชั่วโมงสองชั่วโมงเท่านั้นก็หยุด จะกี่ชั่วโมงก็ตาม เพราะเราทำงาน เมื่อจะไปไม่ได้แล้วมันก็รู้เองเราไม่ใช่คนตาย เราเป็นคนเป็น ๆ นี้ ทำงานอยู่ด้วยการเดินจงกรมชำระกิเลสนั้น มันนานสักเท่าไรเราอย่าไปถือเอาเรื่องเวลา เวลามาเป็นประมาณ เพราะกิเลสมันไม่อยู่กับเวลาแต่อยู่กับหัวใจคนต่างหาก ถ้าไป

กำหนดเวลา เวลา นั้นแหละกิเลสมันจะหัวเราะผู้บำเพ็ญด้วยวิธีการเช่นนี้ เราต้อง
 อุตส่าห์พยายามต้องอดต้องทน นี่เป็นความเพียรประเภทหนึ่งในอิริยาบถเดิน อิริยาบถ
 นิ่งก็เหมือนกัน จะลำบากขนาดไหนพิจารณาให้เห็นเรื่องความทุกข์ในกาลที่ควรจะ
 พิจารณา ให้เห็นสังขารจากการนั่งนานนั่งมาก ทุกข์มากเพราะการนั่งเป็นอย่างไรบ้าง
 ก็ให้รู้ได้เห็นกัน นี่เรื่องการประกอบความเพียรประกอบอย่างนี้

จะเป็นอิริยาบถใดก็ตาม ความเพียรในท่าใดก็ตาม ต้องเป็นท่าต่อสู้ ต้องเป็นท่า
 ที่เหนียวแน่นมั่นคงอยู่ทุกท่าทุกวิธีการ ไม่ใช่ท่าเหลาะ ๆ แหละ ๆ เหมือนจะเหาะเหิน
 เดินฟ้าไปที่ไหน ทั้ง ๆ ที่ตนก็ไม่ว่าเลย ความรู้สึกว่าจะเหาะเหินเดินฟ้าที่ออกจาก
 ความเพียรไปนั้น เข้าในหลุมกิเลสให้กิเลสตีมันเอาเสียจนเปื่อยโดยไม่รู้ตัว นี่
 แหละพวกเรากการประกอบความเพียรมันจึงไม่ถึงไหน ไม่เป็นอะไรขึ้นมาได้ ก็เพราะมี
 แต่จะออกนอกกลุ่มนอกทางอยู่เช่นนี้เอง

ถ้าตั้งหน้าตั้งตาต่อการประกอบความพากเพียรด้วยท่าต่อสู้ จะเป็นอิริยาบถใด
 ก็ตาม เป็นความเพียรจริง ๆ แล้ว ทำไมกิเลสในหัวใจเรากับหัวใจพระพุทธเจ้าและ
 สาวกทั้งหลายท่าน ก็เป็นกิเลสประเภทเดียวกัน ความพากเพียรของเราถ้าเข้าแนบสนิท
 ติดกันกับท่านบ้าง หรือใกล้เคียงกับความเพียรของท่านบ้าง ทำไมกิเลสจะไม่ร้อนตัวละ

นี้มีแต่ทำให้กิเลสหัวเราะด้วยการสักแต่ว่า ถ้าว่าเดินจงกรมก็สักแต่ว่าเดิน นั่ง
 กวาก็สักแต่ว่านั่ง จะทำยืนก็สักแต่ว่ายืน ทำไหนก็ตามขึ้นชื่อว่าทำความเพียรมันเป็น
 ท่าเหลวไหลอยู่ในนั้น ๆ อย่างนี้จะให้กิเลสร้อนตัวได้ยังไง นอกจากมันจะหัวเราะเยาะ
 เอาตลอดเวลาเท่านั้น โอ้เราไม่ได้อะไรก็จะได้แต่คำว่าเดินจงกรม คำว่านั่งสมาธิ คำว่า
 ตัวภาวนาอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นความหมายลม ๆ แล้ง ๆ โดยไม่มีเนื้อธรรมเนื้อธรรม
 แฝงขึ้นมาภายในจิตใจอันเป็นผลประโยชน์จากความเพียรนั้นบ้างเลย อย่างนี้ใช้ไม่ได้
 นักปฏิบัติ ขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณา

การประกอบความพากเพียรของเราที่ไม่ปรากฏผลเวลานี้ เป็นเพราะเราไม่ได้
 ขุดให้ถึงน้ำที่ควรจะได้ ดาน้ำมันอยู่ลึกอยู่ตื้นขนาดไหนขุดลงไปเถอะ ยิ่งงี้ก็ต้องเจอ
 น้ำย่อมมีอยู่ในแผ่นดินนี้ นี่มรรคผลนิพพานย่อมมีอยู่ในศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าที่
 ตรัสไว้ชอบแล้วนี่หนีเป็นอื่นไปไม่ได้ ขอให้ขุดลงไปตรงนี้ อริยสังข์เป็นสำคัญมากที่จะ
 แสดงตัวให้เห็นประจักษ์ในธรรมทั้งหลายเป็นขั้น ๆ ขึ้นไปจนกระทั่งวิมุตติหลุดพ้น จะ
 หนีจากอริยสังข์นี้ไม่ได้เลย อริยสังข์คืออะไร ก็ต้องทุกข์บ้างละซีคนเรา ไม่ทนกันได้หรือ
 ต้องทนพิจารณาไม่ใช้ทนอยู่เฉย ๆ ทุกข์เกิดขึ้นอย่างไรก็ให้ตามพิจารณา

สมุทัยได้แก่ความคิดความหลงกลวงเรานั้นแหละเป็นสำคัญ เฉพาะอย่างยิ่ง
 หลอกในเวลาเดินจงกรมนั่งสมาธิ ถ้าเจ็บบ้างปวดบ้างก็กลัวแต่จะล้มจะตายไปเสีย หลบ

หลีกเลี่ยงตัวออกไปเสียก็ว่าตนพ้นภัย อย่างนี้ชาวบ้านเขาก็ทำกันได้ เดินเหนื่อยเขาก็นั่งพักเสีย ยืนนานมันเหนื่อยเขาก็พักเสีย อยู่ในท่าใดที่เป็นทุกข์เขาก็เปลี่ยนท่านั้นเสีย นี่เขาเปลี่ยนได้ โลกเขาก็เปลี่ยนได้อย่างที่ว่าแต่พระเจ้าเปลี่ยนหาที่หลบภัยอันไม่ใช่เรื่องนั้นเลย คำว่าหลบภัยหลบที่ตรงไหน หากพิจารณาดูภัยให้เห็นชัดเจน ไม่ต้องบอกก็หลบได้เรื่องภัย ดีไม่ดีภัยหลบเราด้วยซ้ำไป

การประพฤติปฏิบัติต้องเอาจริงเอาจัง ขณะนั่งภาวนาทุกข์เกิดขึ้นมา ให้จับจุดที่เด่นกว่าเพื่อนนั้นแหละเป็นสนามรบ เป็นจุดที่พินิจพิจารณา เราอย่ากลัวตาย เราอย่าอยากให้ทุกข์นี้หาย ความอยากให้ทุกข์นี้หายเป็นสมุทัย จะทำให้ทุกข์นี้กำเริบเลิบบานมากขึ้นโดยลำดับแล้วถอยกรูดไปไม่รอด เอ้า ทุกข์จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไรก็เกิดเกิดเรื่องของทุกข์เป็นเรื่องของทุกข์ ไม่อย่างนั้นท่านไม่เรียกสังขารม ถึงเวลาตายจะทุกข์ถึงขั้นตายทำไมเราจะทนได้ สัตว์โลกทุกรายทนทุกข์จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายแล้วตายไปด้วยกันทั้งนั้น เหตุใดเวลานี้เราไม่ได้นั่งเพื่อตาย เรานั่งเพื่อหาเหตุหาผลในวงสังขารมให้ได้ความจริงขึ้นมาภายในจิตใจของเราทำไมเราจะกลัวตาย

พิจารณาลงไปในจุดที่เป็นทุกข์มาก เอ้า หากมีจุดหนึ่งจนได้ในสกลกายของเรา ขณะที่เรานั่งมาก เช่น กระดูกหัวเข่าเป็นต้น มันทุกข์ที่ตรงไหน ทุกข์จุดไหน ถือเอาจุดนั้นขึ้นมาพินิจพิจารณา เรื่องทุกข์จะหายหรือไม่หายอย่าไปยุ่ง ขอให้ทราบความจริงของทุกข์นี้ว่าอะไรเป็นทุกข์ กระดูกเป็นทุกข์หรือ พอว่ากระดูกเป็นทุกข์หรือ จิตจ่อลงไปที่กระดูกตรงที่ว่าเป็นทุกข์นั้นแล สติจ่อลงไปตรงนั้น ความรู้สึกจ่อลงไปตรงนั้นแล้วดูทุกข์ให้ชัดเจนด้วยสติ แยกจากดูทุกข์แล้วดูกระดูกให้ชัดเจนว่ามันเป็นอันเดียวกันไหม ถ้าหากว่าเป็นอันเดียวกันแล้ว คนตายแล้วกระดูกยังมีอยู่นี้มันเป็นทุกข์ไหม เอาไปเผาไฟหรือขวางทิ้งที่ไหนมันบ่นว่าเจ็บไหม มันไม่ได้บ่นว่าเจ็บ แล้วทำไมว่ากระดูกเป็นทุกข์ละนี้แยกกันอย่างไร เอ้า ทีนี้จิตเป็นทุกข์ไหม ถ้าว่าจิตเป็นทุกข์ ทุกข์นี้ดับไปแล้วจิตดับไปด้วยไหม นั่นแยกแยะให้เห็นชัดเจน

การแยกแยะไม่ใช่เราจะแยกแยะเพียงครั้งหนึ่งครั้งเดียว หากเป็นตะลุมบอนสับสนเวียนกันอยู่นั้นด้วยสติด้วยปัญญา จนกระทั่งรู้แจ้งเห็นชัดในอวัยะที่สำคัญว่าเป็นทุกข์ เช่น กระดูก เป็นต้น และในจิตที่ไปให้ความสำคัญเขาได้แก่สังขาร สำคัญว่านั่นเป็นทุกข์นี้เป็นทุกข์ ย้อนเข้ามาก็คือเราเป็นทุกข์เพราะความทุกข์มาก แล้วแยกแยะกันอยู่อย่างนี้ ดูให้เห็นชัดเจนไม่ถอย เรื่องสติปัญญามีเท่าไรให้ทุ่มลงไปจุดนั้น ไม่ต้องการความหยาบไม่หายของเรื่องทุกข์ แต่ต้องการความจริงที่จะปรากฏขึ้นจากการพิจารณาให้เป็นสังขารมประจักษ์ใจของเราเท่านั้น นี่คือการพิจารณาเรื่องทุกข์ นี้แลคือการประกอบความเพียร ถึงวาระที่จะควรทำเช่นนี้ก็ควรจะให้หมั่นปฏิบัติเรา

อันนี้ก็นั่งอย่างนั้น ตั้งแต่วันบวชมาก็นั่งแบบที่ว่าเกลไถลนั้นแหละ เดินก็เดินแบบเกลไถล จะทำความเพียรในท่าใดแบบใดก็ตาม มันเป็นเรื่องเกลไถลให้กิเลสลากออกไป ๆ วันหนึ่ง ๆ ทำความเพียรไม่ได้เรื่องได้ราว มันจะได้เรื่องอะไรในเมื่อมีแต่เรื่องของกิเลสลากไปถูไปถลอกปอกเปิกทั้งวันทั้งคืน ธรรมะไม่ปรากฏภายในจิตใจเลย เช่น อุดทน สติปัญญาไม่ปรากฏในตัวเองแล้วจะหาธรรมความจริงขึ้นมาจากที่ไหน เมื่อทำความเพียรดังที่เป็นมาอย่างนี้จะไม่เห็นอะไรอยู่เรื่อยมาอย่างนี้ แล้วเรายังจะนอนใจทำอย่างนี้อีกต่อไปหรือ ทำไมจึงไม่พลิกไม่แพลงหาเหตุหาผลหาต้นหาปลาย คู้ยเขี่ยขุดค้นหาความจริงจากสิ่งที่ปรากฏอยู่นี้ มีทุกข์เป็นต้นบ้างละ มันเป็นยังงี้หัวใจของเรา นักปฏิบัติ นี่ชิมมันถอยหลัง ๆ ถอยลงไปเรื่อย ๆ ทำความเพียรก็สักแต่ว่า ๆ มันหนักอกจะตายแล้วนะผมผู้เป็นหัวหน้า

การอธิบายให้หมู่เพื่อนฟังทั้งหลายนี้ ล้วนแล้วแต่ได้สมบุกสมบัน ได้ผ่านเป็นผ่านตายมาแล้วด้วยตนเองทั้งนั้น ไม่ใช่นำมาพูดอย่างโก้เก๋อย่างโอ้อวดเพื่อนฝูงเฉย ๆ นะ เป็นความจริงทั้งหมดที่บำเพ็ญมาด้วย ทั้งผลที่ประจักษ์ด้วย เป็นสิ่งที่ลืมนไม่ได้เลยก็คือความเพียรระลุมบอนกันดังที่วานี้แล แม้กิเลสจะหนาแน่นบนหัวใจก็ตามเถอะ ในขณะนั้นจะเบิกกว้างออกหมด ยิ่งเหลือแต่จิตผู้รู้ ๆ อยู่ด้วยความอัศจรรย์ของตนในขั้นนั้นเท่านั้น แล้วลืมนไม่ได้ นี่จึงเรียกว่าขุดค้นหาธรรมให้ถึงความจริงของธรรมขึ้นมา

ทุกข์จะทราบชัดเจนว่าเป็นเพียงความจริงอันหนึ่งเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าได้เป็นพิษเป็นภัยต่อผู้ใดเลย นั่นจึงว่า ทุกข์ อริยสัจจ์ ทุกข์เป็นความจริงอันหนึ่งเท่านั้น ไม่มีความหมายในตนเองและไม่ไปให้ความหมายแก่ผู้ใด และไม่ได้มีความรู้สึกตนว่าได้ไปให้ทุกข์แก่ผู้ใด เช่น ให้ทุกข์แก่กระดูก เป็นต้น ด้วยความที่เราสำคัญว่ากระดูกเป็นทุกข์ที่นี้กระดูกก็แยกลงไปอีกเช่นเดียวกัน มันก็สักแต่ว่ากระดูก มีมาตั้งแต่วันเกิด แม้ทุกข์นี้จะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น กระดูกก็มีอยู่แล้ว เวลาทุกข์นี้ดับไปกระดูกก็ไม่เห็นดับไปด้วยกระดูกก็เป็นกระดูกอยู่นั่น อันนี้ก็ความจริงอันหนึ่ง

เมื่อเราพิจารณาแยกแยะวนไปเวียนมาเพื่อหาความจริงอยู่เช่นนี้ ทำไมมันจะไม่ย้อนเข้าไปหาจิต เพราะจิตแท้ ๆ เป็นผู้พิจารณา สัญญาที่ออกจากจิตแท้ ๆ เป็นผู้ไปหมายไปสำคัญว่านั่นเป็นทุกข์นี้เป็นทุกข์ หมุนกันไปหมุนกันมาเพื่อหาความจริงอยู่นี้ ทำไมจะไม่เห็นทำไมจะไม่เจอ ของจริงมีอยู่ในภายในจิตของเราแน่แท้ ๆ เมื่อมันทราบเสียครั้งหนึ่งเท่านั้นแหละ แล้วปักลงอย่างลึกทีเดียว ไม่มีคำว่าถอนความจริงอันนี้ ความอัศจรรย์อันนี้ เมื่อได้เจอแล้วในขณะนี้ แม้วินหลังครวหลังจะไม่เป็นก็ตาม ความรู้ความเห็นประเภทนี้ วิธีการประเภทนี้ที่เคยดำเนินมานี้แล้ว จะไม่มีวันถอนเลย นั่นจึงว่า

เป็นความจริงอีกประเภทหนึ่งไม่ใช่ความจำ เป็นความจริงฝังลึก ถ้าเราจะพูดให้เต็มปากก็คือว่าฝังลงในชั่วหัวใจไม่มีวันถอนเลย

คุยเขี่ยชุดค้นให้มันเห็นเหตุเห็นผลบ้างซิผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ทำไมเดินจงกรมเหยาะ ๆ แหยะ ๆ ทำความพากเพียรเหยาะ ๆ แหยะ ๆ ไม่ได้เรื่องได้ราวก็อยู่กันไป ๆ ทำไมอยู่ได้ ทำไมไม่มีความวิตกวิจารณ์ตนเองบ้าง ไม่รำพึงตนเองบ้างว่าอยู่อย่างนี้เป็นยังไง มันผิดกับโลกเขาอยู่กันยังไงบ้าง มันมีความหมายอะไร ความเพียรก็เดินจงกรมหย็อก ๆ นั่งสมาธิก็วงเหงาหวานอน มีแต่เรื่องของกิเลสเข้ากล่อมอยู่ตลอดเวลา หาความหมายหาที่ยึดที่เกาะภายในจิตใจกับธรรมทั้งหลายไม่ได้แล้ว เราอยู่ด้วยเหตุผลกลไกอะไร เรามีหลักมีเกณฑ์อะไรพอที่จะให้เป็นความอบอุ่นภายในจิตใจของเรา ไม่มีว่าอย่างนี้เลย ต้องหาให้มีซิ

ธรรมพระพุทธเจ้ามีอยู่สด ๆ ร้อน ๆ ก็เคยพูดไม่รู้กี่ครั้งก็หน ศาสนธรรมหรืออริยสัจ ๔ ภายในภายในใจของเราแน่คือตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน ก็พูดอยู่แล้วตลอดเวลา จะมาโกหกหมู่เพื่อนยังไง ก็เอาความจริงออกมาพูดแท้ ๆ ความเป็นเป็นอย่างนั้นแท้ ๆ เอาความจริงออกมาพูดแล้วทำไมมันจึงไม่เป็นไม่เห็น ไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรเลย เดินจงกรมก็เดินมาตั้งแต่วันบวชจนกระทั่งปานนี้ นั่งสมาธิภาวนาก็เคยนั่งมามันก็นั่งแบบนั้นแหละ คือแบบเหลาะ ๆ แหละ ๆ เหลว ๆ ไหล ๆ โลเลโลกเลกดังที่เคยเป็นมา มันจึงได้แต่สิ่งเหล่านี้มาเต็มเนื้อเต็มตัวเต็มใจ อยู่ก็อยู่แบบนี้ นั่งก็นั่งแบบนี้ เป็นอยู่ก็เป็นแบบนี้ เวลาตายไปก็จะตายไปแบบนี้ หามรรคผลนิพพานอันวิเศษวิโสตั้งพระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ด้วยพระเมตตาฉันนั้น ไม่ปรากฏภายในจิตใจเลย เพราะถูกกิเลสหลอกหลอนตมตุน โดยที่เราไม่รู้กลมายาของมันตลอดมาอย่างนี้

เป็นยังไงเพื่อนฝูงที่มาอยู่กับผมนี้ ผมหนักไม่ใช่เล่นนะทุกวันนี้ หนักหลายด้านหลายทางด้วย ผมนี้ทนอยู่กับหมู่กับเพื่อนนี้ยังว่าดีนะ ผมอยากติดตัวออกไปเมื่อไรผมติดได้นะ ผมไม่ได้หวังอะไรผมพูดจริง ๆ ไม่ได้โอ้อวดไม่ได้คุย เสียตายอะไรโลกธาตุนี้พิจารณาจนรอบหมดเสียทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว มันมีแต่สิ่งเหล่านี้เต็มแผ่นดินหรือเต็มโลกเต็มสงสารมาตั้งแต่กัปใดกัลป์ใด ก็รู้อยู่แล้วเห็นอยู่แล้วหลงมันหาอะไรตื่นมันหาอะไร หวังมันหาอะไร หวงมันหาอะไร นอกจากหวังจิตใจดวงที่มันติดมันพันที่ไม่รู้ไม่เห็น และติดพันอยู่เรื่อย ๆ ด้วยความทุกข์ความทรมานในภพนั้นภพนี้ วันนั้นวันนี้ เดือนนั้นเดือนนี้ ปีนั้นปีนี้ ชาตินั้นชาตินี้ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ เป็นอยู่อย่างนี้ และยังเป็นไปอย่างนี้ด้วยความทุกข์ความทรมานหาวันสิ้นสุดยุติไม่ได้

นี่มีความหวังใยในจิตดวงนี้ต่างหาก กับเพื่อนฝูงที่ได้มาอาศัยอยู่กับผม ผมไม่ได้หวังอะไรอื่นนะ เพราะฉะนั้นสิ่งใดที่มันขัดข้องกับธรรม อย่าเอามาเกิดมาขวางธรรม

อย่ามาเหยียบย่ำทำลายหัวอกของคนที่ได้แนะนำสั่งสอนหมู่เพื่อนด้วยความเมตตา ผม
อกจะแตกแล้วนะ ขอให้หมู่เพื่อนได้เห็นใจ

อันใดที่เป็นภัย ก็รู้แล้วว่ากิเลสเป็นภัยมาตลอดเวลา ทำไมจึงให้มันอาจหาญ
กล้าหาญเข้ามาตีตลาดในวงพระ เฉพาะพระกรรมฐานของเราด้วย แหม มันพิลึกกึกกือ
เหลือเกินนะ สลดสังเวชนั่นเอง ถ้าว่ามันพอกแตกมันอกแตกได้จริง ๆ เพราะสอน
แทบเป็นแทบตาย ผลปรากฏออกมาเป็นยักษ์เป็นผีนี้เป็นยังไง มันไม่เป็นอรธเป็น
ธรรมเลย เจ้าของพิจารณาสิ ผู้เป็นใครเป็นต้องพิจารณา มันเป็นด้วยกันนั่นแหละไม่
มากก็น้อย เอ้า พิจารณาสิสิ่งเหล่านี้ ถ้าหากว่าผมเป็นผู้โกหกหาเรื่องใส่หมู่เพื่อน มัน
เป็นยังไงมันเป็นไหม สิ่งเหล่านี้มันทำตืออะไรให้เรา นอกจากมันกัดมันขวางหัวใจให้ก้าว
ไม่ออกเดินไม่ได้ อยู่ไหนขวางหมดถ้าลงมันได้ขวางหัวใจนี้แล้ว แสดงอากัปกิริยาอะไร
ออกไปมันขวางหมด ๆ ขวางทั้งโลกทั้งสงสาร ไม่มีใครขวางก็ขวางตัวเองอยู่อย่างนั้น
มันเป็นของดีแล้วหรือขวางตัวเอง เหยียบย่ำทำลายตัวเองอยู่อย่างนั้น มันน่าจะ
พิจารณา แล้วจะทำยังไง

การสอนเรื่องความพากความเพียรก็สอนมาอย่างนี้ นี่ละคือความเพียรเพื่อให้
เห็นเหตุเห็นผล ต้องพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายส้นหลายคมซึ่งผู้ปฏิบัติ มาอยู่ที่
อยู่เฉย ๆ อยู่แบบเซ่อ ๆ ซ่า ๆ มันก็เป็นเรื่องของกิเลสทั้งมวลนั่นแหละ ที่สอนคนให้
เชื่อ กล่อมคนให้เชื่อ กล่อมผู้ปฏิบัติให้เชื่อ ๆ ซ่า ๆ ถ้าเป็นธรรมแล้วจะไม่เชื่อ วันนี้
ประกอบความเพียรอย่างนี้เป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ นั่นหาเหตุแล้ว พลิกหาอีกพลิกหา
อยู่อย่างนั้นตลอดเวลา นั่นจึงเรียกว่าความเพียรเพื่อความเฉลียวฉลาด ดัดสันดานกิเลส
เอาให้อยู่ในเงื้อมมือ ต้องเป็นอย่างนั้นผู้ปฏิบัติ

นี่อยู่อย่างนี้ก็อยู่อย่างนั้น วันไหนก็มีแต่มีดกับแจ็ก ๆ เดินจงกรมก็ทำแปะ ๆ บน
แผ่นดินแล้วก็ได้ทำความเพียร หัวใจเป็นอย่างนี้ มันเป็นความเพียรให้ใหม่ หรือถูก
กิเลสเอาไปถลุงที่ไหนเชียงใหม่จนเป็นลาบเลยลาบไปแล้ว เขี่ยลงในป่าช้าผีดิบไปหมด
แล้ว เขี่ยลงถนไปหมดแล้ว เรายังไม่รู้ตัวอยู่หรือว่าเรากลายเป็นบุตรเป็นคูไป เพราะ
กิเลสมันกินมันขี้มันถ่ายไปแล้วนั่นนะ ขนาดนั้นเรายังไม่รู้ตัวอยู่หรือ ผู้ปฏิบัติไม่รู้ใคร
จะรู้ ผู้ปฏิบัติเท่านั้น ยกให้เลยว่าเท่านั้น จะรู้สิ่งเหล่านี้ตามทางของศาสดาที่ทรงสอนไว้
เพราะพระพุทธเจ้าไม่ใช่เป็นผู้ที่โง่เขลาเบาปัญญา เป็นที่เลิศที่สุดในเรื่องความเฉลียว
ฉลาดแหลมคม กิเลสเหล่านี้มีอำนาจขนาดไหนก็บอกแล้ว มันไม่มีความฉลาดแหลม
คมมันจะครอบหัวใจโลกได้หรือ แล้วทำไมพระพุทธเจ้าจึงไผ่ขึ้นมาได้ เหยียบหัวมัน
ลงไปและประกาศสอนโลกให้รู้ภัยของมัน

พวกเรายังให้มันกล่อมอยู่หรือว่าเป็นของดีของดี ความซึ้งเกียรติยศความ ท้อแท้อ่อนแอเหลวไหลนี้เป็นเรื่องอะไร ถ้าไม่ใช่เรื่องของกิเลส มันท้อแท้ก็ท้อแท้อะไร ท้อแท้ที่จะไม่ก้าวเข้าสู่ธรรมนั้นซิ ท้อแท้เหลวไหลให้เป็นไปตามเรื่องของกิเลสทั้งนั้นนี่ นะ ไม่ได้เป็นไปตามธรรม เรายังยินดีอยู่หรือ การประพฤติปฏิบัติเป็นยังงี้มันน่าคิด อยู่มากนะ เพราะการอบรมสั่งสอนหมู่เพื่อนอบรมมานาน มันน่าจะทำได้เทียบได้เคียงมา แล้วและน่าจะได้นำมาพูด เช่นอย่างพูดอยู่ทุกวันนี้ แต่ก่อนก็ไม่เคยพูดแบบนี้ นี่มันอด ไม่ได้เพราะมันทบทวนพิจารณาจนอกจะแตกแล้วเวลานี้เกี่ยวกับหมู่กับเพื่อน เนื่อง จากว่าเราบำเพ็ญมายังงี้อันหนึ่ง มันอดที่จะนำมาเทียบเคียงไม่ได้ เพราะเป็นแนว ทางที่ถูกต้องตั้งามพอหมู่เพื่อนจะนำไปเป็นคติได้แล้ว

ถึงคราวเด็ดควรจะได้เด็ด ถึงคราวจริงควรจะได้จริง ถึงคราวเด็ดขาดก็ให้เด็ด ขาด ควรจะให้เป็นอย่างนั้นในการประกอบความเพียรของแต่ละราย ๆ ในบางครั้งบาง คราวถ้าไม่หนักแน่นไปตลอดก็ดี แต่เมื่อถึงขั้นที่ควรจะหนักแน่นไปตลอดไม่ต้องบอก ถึงขั้นนั้นแล้วเป็นเองดังที่เคยแสดงให้ฟังแล้ว ขั้นล้มลุกคลุกคลาน ขั้นตะเกียกตะกาย ต้องตะเกียกตะกายซิ ขั้นเด็ดต้องเด็ด ขั้นทนต้องทนไม่ทนไม่ได้

เราจะอยู่อย่างนี้ ๆ ไปมันก็เป็นอย่างนี้แหละ มีอะไรวิเศษในหัวใจของเรา วัน หนึ่งมันคิดเรื่องอะไร เรื่องเหล่านั้นมันเคยคิดมาก็ครั้งก็หนแล้ว เอาอะไรมาให้เราวิเศษ วิโสพอที่จะได้เพลินกับมันจนลืมเนื้อลืมตัว ลืมความพากความเพียร สติไม่มีในหัวใจ เลยเป็นยังงี้ นี่มันจิตจางไหม หัวใจถ้าเป็นไปกับกิเลสมันจิตจางไหม แล้วเราจะเรียกว่า มันกล่อมดีไหมกิเลส พิจารณาซิ มันละเอียดแหลมคมขนาดไหน เราไม่ทันมันเลยไม่รู้ ทั่วเลยจะว่ายังงี้ ถูกมันกล่อมอยู่ตลอดเวลายังไม่รู้จะว่าเราฉลาดอยู่หรือ

เอ้า ปฏิบัติให้ถึงนั้นซิ เมื่อถึงแล้วจะรู้เพลงของกิเลส กิเลสขนาดไหนแบบใด เพลงใด มันจะมีความละเอียดแหลมคม มีความแยบคายของมันอยู่ในนั้น ๆ ทุกแขนง ของกิเลสที่แสดงตัวออกมา มันจึงได้ครองโลกครองหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามันไม่มีความ ละเอียดแหลมคม ไม่มีความแยบคายอยู่ในแขนงแห่งการแสดงของมันแล้ว ทำไมโลก จะไม่เห็นโทษของมัน นี่จนกระทั่งถึงไม่เห็นเลยไม่ว่าใครก็ตาม มีหน้าข้าพระพุทธเจ้ามา ประกาศธรรมะกังวานอยู่ เช่นปัจจุบันนี้ก็ได้ ๒,๕๐๐ กว่าปี ยังไม่รู้เรื่องราวยังไม่ตื่น เลยจะว่ายังงี้

หนาขนาดไหนพวกเรา แล้วกิเลสเก่งขนาดไหน เอามาเทียบกันซิ พิจารณาซิ แล้วยังจะติดไปอีกเป็นไปอีกอย่างนี้ตลอดเวลา ถ้าไม่เอาธรรมเข้าไปตบไปต่อยไปตีไป ขูดไปคั่นกันแล้ว ยังงี้ก็จะไม่เห็นโทษของกิเลสแม้ชนิดหนึ่งภายในหัวใจนี้เลยแหละ ก็ จะแบกแต่กิเลสไปอีก ให้มันเหยียบหัวใจไปเกิดในภพนั้นภพนี้ ภพไหนภพไม่ทุกขมีหรือ

ฟังแต่ว่าเกิด ๆ ซาติปี ทุกๆ ว่าไง ท่านบอกไว้ด้วยเหอว่า ซาติปี สุขา มีไหม ซราปี สุขา มีไหม สิ่งใดเป็นยังงาท่านก็บอกตามความจริง ว่าเกิดเป็นทุกข์ ท่านไม่ได้บอกว่าเกิดเป็นสุข เพราะท่านเคยเกิดมาแล้ว ถ้าเป็นสุขท่านก็จะได้ออกมาเป็นสุขมาแล้วพระพุทธรูปเจ้านะ นี่ก็เห็นภัยมาแล้วในความเกิดทั้งหลายว่าเป็นทุกข์ ๆ จึงได้มาประกาศสอนพวกเรากังวานมาอยู่ที่ปีก็เดือนแล้ว

ในแบบในแผนตำรับตำรา มีแต่ความจริงที่ออกจากพระทัยของพระพุทธเจ้า กังวานตลอดเวลาอยู่แล้ว อ่านเข้าไปก็กังวาน ถ้าอ่านด้วยความสนใจ อ่านด้วยความพินิจพิจารณาแล้ว จะกังวานออกมากกระเทือนหัวใจเรา ๆ ตลอด ไม่ว่าจะได้ยินได้ฟังอะไรด้วยความสนอกสนใจใคร่orroดิใคร่ธรรมอยู่แล้ว ยังไงก็ต้องกระเทือนเข้ามาในหัวใจ ๆ ให้ได้เห็นเหตุเห็นผลรู้โทษรู้กรรมของมัน ว่ามันทำกรรมทำเวรกับเราขนาดไหนกิเลส นั้นพิจารณาซิ

ถ้าไม่เอาจริง ๆ จัง ๆ จะไม่เห็นนะ แง่กลุบายต่าง ๆ ของกิเลสที่มันกล่อมเฉพาอย่างยิ่งกล่อมหัวใจเราแต่ละดวง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจของนักปฏิบัติกรรมฐานที่เขา นับถือด้วยเวลานี้ เฉพาอย่างยิ่งสายหลวงปู่มั่นภาคอีสานนี้ แล้วให้กิเลสมันกล่อมให้กิเลสมันถลุดอยู่ที่นี่มันสมเหตุสมผลแล้วเหอ ถ้าใครก้าวเข้ามามองเห็นด้วยตาแล้วเห็นแต่กิเลสถลุดพระกลิ้งไปกลิ้งมาอยู่อย่างนั้น เฉพาอย่างยิ่งพระวัดป่าบ้านตาดเคลื่อนอยู่เหมือนกับขอนแก่นวัดเต็มวา มีแต่ถูกกิเลสถลุดกลิ้งไปกลิ้งมานี้ใครจะดูได้ไหม คนทั่วประเทศไทยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัดป่าบ้านตาดนี้ดูได้ไหม ในเมื่อเห็นแต่พระเณรในวัดเป็นขอนแก่นให้กิเลสตะไปตีบมา ยันไปยันมากลิ้งไปกลิ้งมา ถลุดไปตลอดเวลาอยู่อย่างนี้ ไม่มีเวลาที่จะมองเห็นแย้งหนึ่งว่า นักปฏิบัติกรรมฐานวัดป่าบ้านตาดได้ต่อยกับกิเลสพอให้กิเลสสะดุ้งบ้าง ไม่เห็นมีเลย อย่างนี้เป็นยังงา มันคุ้มค่ากันไหม

เราเอามาคิดบ้างซิสิ่งเหล่านี้ มันเป็นความคิดที่จะเกิดประโยชน์แก่ตน ไม่ต้องคิดเพื่อจะแก้พิษแก้ภัยที่ไม่ให้เขาเห็นความสลดสังเวชอย่างนั้นก็ตามเถอะ มันจะเป็นประโยชน์แก่เรานี้โดยไม่ต้องสงสัยละการคิดอย่างนี้ เมื่อมันเป็นประโยชน์แก่เรา ใครมาเห็นก็รู้ความเป็นมงคลทั้งนั้นแหละ ตามีหูมีรูกัน ดีชั่วประการใดรูกัน นี่มันไม่ได้มองเห็นด้วยตาเนื้อเฉย ๆ นะจึงไม่ได้เกิดความสลดสังเวช มาปลงธรรมสังเวชภายในวัดป่าบ้านตาดเรา เรายังจะเพลินอยู่เหอ ยังจะภูมิใจอยู่เหอว่าเราเป็นพระกรรมฐาน ไม่ได้คิดบ้างเหอว่าเราแพ้กิเลสมาวันยังค่ำคืนยังรุ่ง เรื่อยมาตั้งแต่วันบวชจนกระทั่งบัดนี้ ไม่มีการชนะมันมาโดยลำดับ ๆ เลย เป็นยังงานักปฏิบัติเรา

ถ้าผู้ปฏิบัติจะเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์แล้วต้องชนะ ชนะเรื่อยมา ๆ เป็นลำดับ ลำด้า ขณะจิตที่แสดงออกมาแต่ละครั้งละคราว จะแสดงในการต่อสู้ แสดงด้วยการหลบ

หลีกปลีกตัวหรือหลบซ่อน หรือพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายสัณพันคมที่ต่อยกับกิเลส นั้นนักปฏิบัติให้มันเห็นอย่างนั้นบ้างซิ

นี่มองไปที่ไหนมองไปเมื่อไรมองดูเมื่อไร มีแต่กิเลสถูพระถูหัวใจของพระ กรรมฐาน มันสลตสังเวชจะตายไปแล้วนี่นะจะว่าไง ได้พากันคิดอย่างไรบ้างหรือไม่ แพ้ มันมาเท่าไรแล้ว บวชมาก็พรรษา ตั้งหน้ามาปฏิบัติก็ปีแล้ว แพ้มันมาเท่าไร ยังไม่รู้สัก ตัวว่าแพ้อยู่หรือเวลานี้ หรือเรายังภูมิใจว่าชนะมันอยู่ ชนะลม ๆ แล้ง ๆ ที่ไหน มันไม่มี อะไรที่จะชนะ นอกจากชนะลม ๆ แล้ง ๆ เฉย ๆ ภูมิใจลม ๆ แล้ง ๆ ไม่เกิดประโยชน์ อะไรเลย นี่รู้ไหมอันนี้ก็แปลกหนึ่งของกิเลสให้เราเตะเงาต่อเงาไป ตัวกิเลสจริง ๆ ไม่ เห็นมัน อยู่ที่ไหนไม่รู้ นี่เรารู้แล้วยัง พิจารณาซิผู้ปฏิบัติ

ทำความเข้าใจไม่มีวรรคไม่มีตอน ไม่มีเผ็ดไม่มีร้อน ไม่มีเข้มข้นตามกาล ตามเวลา ตามเหตุการณ์ที่ควรจะเป็นไปได้เลยแล้ว ยังไงก็ตายทิ้งเปล่า ๆ นะ จะไม่เป็น ประโยชน์อะไรเลยถ้าหากไม่ใช้อย่างที่ว่านี่ ก็บอกแล้วกิเลสเป็นยังไง ฉลาดขนาดไหน นี่ นำเรื่องของกิเลสที่มันฉลาดมาพูดให้ฟัง นอกจากนั้นก็นำเรื่องความโง่ของเราให้ฟังอีก และนำเรื่องความฉลาดทันกิเลสมาให้ฟังอีก ท่านทั้งหลายจะหาฟังที่ไหนอีก การปฏิบัติ ก็ปฏิบัติ เวลาโง่ก็โง่ที่สุดก็เคยพูดให้ฟังแล้ว เอาตัวออกยื่นยื่นเลย ใครจะว่าบ้าก็บ้า นี่ เพราะความเมตตาสงสารหมู่เพื่อน อยากให้เห็นเหตุเห็นผลเป็นความจริงขึ้นมานั่นเอง จึงได้พูดถึงขนาดนี้ เวลาสติปัญญาความเฉลียวฉลาดมันกระดิกตัวขึ้นมา ๆ จนกระทั่ง ถึงขั้นเกรียงไกรทันกิเลสประเภทต่าง ๆ โดยลำดับลำดับ ทันทันแล้วมาด้วย ๆ ไปโดย ลำดับลำดับนี้ก็ได้พูดให้ฟัง จนถึงขนาดที่ว่ากิเลสตัวไหนอยากคอขาดให้โผล่ขึ้นมา ถ้า เป็นคอมมีคอก็คอขาด ๆ โผล่ขึ้นมา ถึงขนาดนั้น

เมื่อถึงขั้นเกรียงไกรของสติปัญญาที่ทันอุบายของกิเลสมันถึงขนาดนั้น ฟาดให้ มันม้วนเสื่อลงไปหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว อะไรมาก็ดมาขวาง อะไรมาก็ดกลมาหาให้ จิตนี้กลิ้งไปกลิ้งมาเหมือนลูกฟุตบอลนั่นมีไหมที่นี่ มันไม่มีก็รู้ว่าไม่มีซิ เมื่อเป็นเช่นนั้น มันก็สรุปลงได้ความว่า มีกิเลสเท่านั้นที่มาก่อความทุกข์มาทำลาย ให้ได้รับความ ทุกข์ความลำบากอยู่ตลอดมาจนกระทั่งปานนี้ และยังจะเป็นไปอีกหาที่สิ้นสุดยุติไม่ได้ ไม่มีอะไรนอกจากกิเลสเท่านั้น เมื่อมันหมดจากหัวใจแล้วก็รู้ชัดเจน ที่นี้อุบายของกิเลส มันใช้กลใดยุบายใดแขนงใดที่เคยเป็นความแสบคายมา มันพังไปหมด ๆ ด้วยอำนาจ ของธรรมที่เหนือกว่า ๆ ไปแล้ว ก็ได้มาพูดให้ฟัง จะให้ทำยังไงอีก

นี้ได้พูดให้หมู่เพื่อนฟังหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ก็ยังไม่ได้หน้าได้หลังอะไรเลย ทำไง มันไม่มีเคล็ดมีลับไม่มีทุมมีโมงบ้างเลยถึงไม่ได้เรื่อง ทางที่ควรจะได้ไม่เด็ด ควร จะใช้สติปัญญาให้มากไม่ใช่ ความจะใช้ความอดความทนให้มากไม่ใช่ทำยังไง มีแต่ให้

กิเลสมันเด็ดเอา ๆ ตัดเอาเด็ดเอาตลอดเวลา ความเด็ดมีแต่เรื่องของกิเลสทั้งนั้น ธรรมไม่ได้เด็ดมันเลยนี้ทำยังไง เราไม่อายุเราบั้งเหรอ กิเลสอยู่ในหัวใจเราเราไม่อายุหัวใจเราบั้งเหรอ มีแต่แพ้วตลอดเวลา เรายังภูมิใจกับความแพ้วของเราอยู่เหรอ แล้วเราจะไปไปด้วยความแพ้ว ภูมิใจไปด้วยความแพ้วนี้เหรอ ในระยะต่อไปในขณะต่อไปนี้ แล้ววันพรุ่งนี้วันมะริณจนกระทั่งวันเราตาย เราจะหวังความภูมิใจในการแพ้วกิเลสโดยไม่รู้สึกรู้ตัวอยู่อย่างนี้เหรอ เอามาคิดบ้างซิสติปัญญา

กิเลสมันเหี้ยบเรามาสักเท่าไรแล้ว มันไม่เคยให้คุณแก่ผู้ใด พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์สอนว่ากิเลสเป็นภัยทั้งนั้น ทำไมเราจึงให้มันกล่อมอยู่ตลอดเวลาไม่รู้สึกรู้ตัวเลย เป็นยังไงลูกศิษย์ตถาคตนะ มันไม่เกินไปแล้วเหรอ พิจารณาซิ นึกอกจะแตกแล้วนะ ถึงขั้นที่ควรจะต้องตัดบ้างไม่มีเลยการประกอบความพากเพียร ให้มันมีชี เหมือนการเดินทาง ทางที่ราบรื่นก็มี ขรุขระก็มี เป็นหลุมเป็นบ่อเป็นเหวเป็นอะไรมี ๆ มีไปโดยลำดับ ลำตา ก็ก้าวไปเดินไปตามนั้นจนกระทั่งผ่านพ้นไปได้

นี่ก็เหมือนกันวิธีการต่อสู้กิเลส ไปทางไหนมันมีแต่ตงหน่าป่าทึบของกิเลสทั้งนั้น ตรงนี้ช่องนี้พอที่จะไปได้คือช่องแห่งความเพียร ช่องแห่งสติช่องแห่งปัญญาที่พระพุทธเจ้าทรงประทานไว้ มีเป็นช่องทั้งนั้นนี้ ไปได้ตรงนี้ทำไมไม่ยอมไป ตายอยู่สองพากทางให้มันถลุดอยู่นั้นเป็นยังไงกรรมฐานเรา นี่ความเพียรต้องอย่างนั้นซิ ไม่อย่างนั้นจะตายทิ้งเปล่า ๆ นะ ผมไม่อยากจะพูดอย่างอื่นมันไม่ถึงใจ ถ้าว่าตายทิ้งเปล่า ๆ แล้วเหมาะกับความเพียรของเรา กับสติปัญญาของเราที่เป็นอยู่อย่างนี้ อันไม่มีแยบหนึ่งว่าจะทันกิเลสเลย ก็ต้องพูดอย่างนั้นมันเหมือนกัน

เอาไปคิดซิ นี่ละท่านเรียกว่าความเพียรตั้งที่กล่าวมานี้ ถึงเวลาเด็ดต้องเด็ด นี่อะไรก็เรื่อย ๆ เฉื่อย ๆ ไปอย่างนั้น เดินก็สั๊กแต่ว่า นั่งก็สั๊กแต่ว่า ไม่ได้เรื่องอะไร กลอุบายอะไรที่ได้จากการเดินการนั่งที่ว่าความเพียร ๆ มีอะไรบ้างก็ไม่ปรากฏ มีแต่สิ่งที่มันหนาแน่นอยู่นั้นไม่ได้บอกพร่องแม้แต่นิดหนึ่งเลย ๆ เรายังภูมิใจไปได้นี้จะว่าไง นี่ซิที่มันน่าทุเรศ

ถ้าหากไม่ทำอย่างนี้ไม่ได้ละความเพียร มันต้องมีบทบาทที่จะทุ่มกันเป็นระยะ ๆ อย่างนั้นผู้ประกอบความเพียร เป็นยังไงก็เอา ทุกข์ขนาดไหนจะเอาทุกข์นี้เป็นหินลับปัญญา นั้น เอาให้มันเห็นชัด ๆ มันเห็นจริง ๆ นี่นา ไม่เห็นเอามาคุยได้ยังไง ที่มาเทศน์ให้หมู่เพื่อนี่ผมพูดจริง ๆ ว่าเห็นแล้วถึงมาพูดนี่จะว่าไง ใครจะว่าผมบ้าผมก็ยอมรับ ยอมรับโดยที่บ้าแบบนี้ละ ก็มันเป็นแล้วนี่ ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นของจริง ปฏิบัติตามนั้นทำไมไม่จริง พระพุทธเจ้าสอนให้รู้แท้ ๆ รู้แล้วทำไมพูดไม่ได้วะ ตั้งแต่

ไม่รู้ก็ยังไม่บอกไม่รู้ โง่ก็บอกว่าโง่ เวลามันฉลาดจะไม่ให้พูดได้บ้างเธอมันเป็นยังไง หรือให้กิเลสมาปิดปากเธอ พูดไม่ได้เธอ

เอาให้มันเห็นประจักษ์ในใจของตนซิ มันเปิดเผยออกหมดแล้วเป็นยังไง โลกธาตุอันนี้ เป็นยังไงเรื่องของกิเลส นั้นเอาอย่างนั้นซิ ฟาดมันจนกระทั่งได้ กุสลา ธมฺมา กิเลสเอาให้แหลกหมด อยู่ไหนสบายทั้งนั้น จิตวิญญานในโลกนี้มีเท่าไรที่ถูกกิเลสบีบบังคับอยู่ตลอดเวลา แต่จิตของเราตีตึงออกแล้วเอากิเลสมาเป็นอาหารว่างด้วยซ้ำไปนั่นนะเป็นยังไง ให้มันเห็นซิ พระพุทธเจ้านี้มีแต่องค์ที่เอากิเลสมาเป็นอาหารว่างทั้งนั้น แต่ก่อนมันเป็นภัย เวลาเอามันได้แล้วก็ประกาศ เหมือนกับว่าประจานให้โลกได้รู้ได้เห็น เอ้า รับประทาน ๆ นะ ตถาคตได้เป็นมาแล้วเรื่องเหล่านี้ไม่สงสัย ๆ ตถาคตได้ดำเนินมาอย่างนี้ ให้ดำเนินตามตถาคตที่สอนอยู่นะ นี่คือนิพพานแล้วฉลาดปลอดภัย คือทางที่จะพ้นทุกข์ในไม่ช้า

เป็นอย่างนั้นละที่ว่าสวากขาตธรรม ๆ ตรัสไว้ชอบแล้วดีแล้ว ตรัสไว้อย่างนั้นไม่ผิด เอ้า ๆ เอาให้ตื่น ๆ อย่าไปทางอื่นนะ ทุกข์ยากลำบากขนาดไหน เอ้า ๆ ก้าวตามตถาคต ตถาคตเคยลำบากมาแล้วถึงขั้นสลบ ตถาคตยังไม่ถอย เอาจนกระทั่งได้ตรัสรู้ นี่ย่ำถอยนะ ความหมายเหมือนอย่างนั้น ที่ท่านสอนสด ๆ ร้อน ๆ นี่นะ พิจารณาซิผู้ปฏิบัติ

ธรรมพระพุทธเจ้าทำทลายกิเลสอยู่ตลอดเวลา ให้นำมาใช้เถอะ ยังกิเลสต้องพังไม่สงสัย อย่าให้ความเพียรพังก็แล้วกัน มันเคยได้เห็นเคยได้ยินมาพอแล้วทั้งท่านทั้งเราทั้งใครต่อใครก็ตาม ไอ้เรื่องกิเลสเอาความเพียรพัง มันด้วยกันทั้งนั้นแหละ เราเอาความเพียรพังกิเลสไม่ค่อยมีหรือไม่มีนี่สำคัญ เอาให้เห็นในหัวใจของเราซิ ความเพียรพังกิเลสพังยังไง ให้เห็นซิคำว่ากิเลสแหลมคมมันแหลมคมยังไงให้รู้ ปัญหาของเราแหลมคมกว่ากิเลสมันก็รู้เรื่องกิเลสแหลมคมได้เท่านั้น ถ้าปัญหายังไม่เห็นอกกิเลสแล้วรู้ไม่ได้นะ ว่ากิเลสแหลมคมขนาดไหน มีอำนาจมากขนาดไหน อ้อยอิ่งขนาดไหนไม่รู้

เมื่อถึงขั้นที่ควรจะรู้แล้วปิดไม่อยู่ จนกระทั่งถึงกิเลสหายหมดเลยไม่มีอะไรเหลือ จะเอาอะไรมาแสดงลวดลายที่นี่ เมื่อธรรมเหนือกว่าทุกอย่าง ๆ แล้ว เอ้า กิเลสตัวไหนเก่งออกมา นั่นถึงขั้นทำทลายกันมันถึงขนาดนั้นนะ ออกมาพอแสบเท่านั้นก็พุงเลย สติปัญญาที่เกรียงไกรที่ทันสมัย ที่จะหักงูจักรงูจิตให้มันเลื้อย ต้องเป็นสติปัญญาขนาดนั้น หากเป็นเอง ถ้าเราจะมาตั้งท่าตั้งทางไม่ทัน นี่ละถึงขั้นที่เป็นเอง ท่านถึงเรียกว่าภาวนามยปัญญา เป็นอย่างนั้น ให้เป็นในหัวใจเราบ้างซิ

พระพุทธเจ้าท่านสอนท่านเป็นมาแล้วท่านถึงมาสอน ท่านไม่ได้เป็นท่านจะเอาอะไรมาสอน มันมีวิธีการที่จะอธิบายอะไรได้ละลงภาวนามยปัญญาแล้ว ต้องเป็นผู้ปฏิบัติรู้ขึ้นมาเท่านั้นถึงจะรู้เอง ไม่อธิบายก็รู้ เมื่อมันเป็นขึ้นมาแล้ว อ้อ ๆ ทันทึเลยกิเลสพังไปด้วยเหตุนี้เอง อ้อ ๆ แม้กิเลสยังไม่พังก็ตามยังงี้ก็มันใจ มันใจไปโดยลำดับ ลำตา แล้วพังไปเรื่อย ๆ เหมือนไฟได้เชื้อ เอา เชื้อไหนก็เชื้อเถอะ ถ้าลงไฟแล้วเผาได้หมดทั้งนั้น ที่นั้นยังไม่ไหม้ ยังไม่ไหม้ก็ไม่ต้องบอก มันจะไปเตี้ยวันนี้ กำลังลูกกลมไปเตี้ยวันนี้ นั่น เชื้อมันอยู่ที่ไหนไฟจะลูกกลมไปถึงหมด ๆ ไหม้เป็นเถ้าเป็นถ่านไปหมด นี้ก็เหมือนกันกิเลสพาตให้มันเป็นเถ้าเป็นถ่านไปหมด ด้วยอำนาจของมหาสติมหาปัญญาที่มาจากภาวนามยปัญญานี้จะเป็นที่ไหนไป

ธรรมะนี้สด ๆ ร้อน ๆ กังวานอยู่ในหัวใจเราไม่กังวานอยู่ที่ไหน สำคัญที่ ศาสตราอาวูธ แม้จะมีกองเท่าภูเขาก็ตาม ถ้าไม่เอามาใช้ก็เป็นศาสดาราวูธอยู่นั้น เราต้องจมอยู่ในข้าศึกนั่นเองหาที่โผล่ขึ้นมาไม่ได้ ดีไม่ดีตายอยู่ในท่ามกลางข้าศึก เพราะไม่มีอาวูธที่จะสู้ เราไม่นำเอามาใช้ มีเท่าไรก็ไม่นำมาใช้จะเกิดประโยชน์อะไร นี้ก็เหมือนกัน สติปัญญาพระพุทธเจ้าสอนไว้เพื่อให้เอามาหุงต้มแกงกินหรือ ท่านสอนว่ายังงี้มันควรจะเอามาประพฤติปฏิบัติให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยซิ ธรรมพระพุทธเจ้าประกาศกังวานอยู่ด้วย ว่า อกาลิโก ๆ ขอให้นำมาปฏิบัติเถอะ จะได้เห็นกิเลสพังลงจากใจให้เห็นประจักษ์ในวันใดวันหนึ่งแน่นอนไม่สงสัย

ไอ้เรื่องผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติอย่าเอามาสนใจคิดมากนัก ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสกล่อมแล้วเร็วนะ สมัยนี้หมดแล้วมรรคผลนิพพานไม่มีแล้ว จะปฏิบัติเท่าไรก็ปฏิบัติไปเถอะ ตัวผู้พูดมันไม่ได้ปฏิบัตินี้จะเอามรรคผลนิพพานมาจากไหน ผู้ปฏิบัติต่างหากเป็นผู้ที่จะรู้จะเห็นมรรคผลนิพพาน ไม่ใช่ผู้ไม่ปฏิบัติแล้วมาให้คะแนนใครต่อใคร ทั้งที่เจ้าของไม่มีอะไร ความรู้อย่างกว่าหมาตายจะเอาอะไรมาสอนคนอื่นให้เขาได้เป็นคดี อย่าไปเชื่อชิตคนประเภทนั้น

ศาสดาองค์เอกเป็นผู้ที่ควรเชื่อได้มาตั้งแต่วันตรัสรู้แล้ว ทำไมจึงไม่ยอมเชื่อ จะไปยอมเชื่อพวกบ้า ๆ หลับหูหลับตาพูดอยู่นั้นหรือ ไม่เคยภาวนานั้นหรือ เชื่อคนประเภทนั้นหรือ ว่ามรรคผลนิพพานไม่มีแล้ว ๆ ก็ตัวมันเองไม่มีมรรคผลนิพพาน มันจะเอามรรคผลนิพพานอะไรมาอดละ ผู้มีมืออยู่ ผู้ปฏิบัติมีอยู่ ต้องเห็นอยู่รู้อยู่ สวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบแล้วนี่ว่าไง พระพุทธเจ้ารู้จากธรรมเหล่านี้ พระสาวกทั้งหลายรู้จากธรรมเหล่านี้ เห็นจากธรรมเหล่านี้ พันทุกข์จากธรรมเหล่านี้ ฆ่ากิเลสให้มันวนเสียไปด้วยธรรมเหล่านี้ ไม่ได้ฆ่ากิเลสไปด้วยว่ามรรคผลนิพพานไม่มี ฟังซิ พวกนี้มันตายก็ก๊อปก็ก๊อปแล้วก็เรื่องของเขา ไปยุ่งกับเขาทำไม เราผู้ที่จะสลัดตัดความทุกข์ เหมือนกับไฟ

ติดตัวไหม้ตัวของเรา เราปิดไฟออกจากตัวของเรานี้เป็นเรื่องของเราแท้ ๆ นี้ ไปยุ่งอะไรกับไฟเขา จะไหม้หมดทั้งตัวก็เป็นเรื่องของเขา ในเมื่อเขาไม่ยากปัดออกก็ช่างเขา ชี เราปิดของเราออกซี

กิเลสมันเหมือนพินเหมือนไฟ ราคาคุคินา โทสคคินา โมหคคินา ไฟ ๓ กองเท่านี้ก็พอแล้วที่ไหม้อยู่ในหัวใจเวลานี้ โลกทุกข์ทุกวันนี้เพราะอะไร ก็เพราะไฟอันนี้เอง มันเอา เรายังไม่เห็นโทษของมันอยู่หรือ ยังจะมากุมใจเจ้าของอยู่หรือ วันไหนก็ว่าสบาย ๆ มันสบายแต่เรื่องธาตุเรื่องเนื้อเรื่องหนังที่จะพังเมื่อหมดลมหายใจเท่านั้น ยังจะมาถือว่ามีสิ่งเหล่านี้วิเศษอยู่หรือ ธรรมอันวิเศษที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายประกาศกระเทือนโลกธาตุมานี้ นานแสนนานมากต่อมากแล้ว ทำไมไม่เห็นกระเทือนหัวใจเราบ้าง เอามาพิจารณาซิ ตั้งปัญหาถามเจ้าของชี คนอื่นถามไม่ดี

ครูบาอาจารย์ว่าให้ก็เหมือนกับดุด่าว่ากล่าว บางที่เกิดหงุดหงิดอะไร ๆ ในใจ แทนที่จะเป็นธรรมมันกลายเป็นกิเลสขึ้นมาเสีย ให้เจ้าของพิดเจ้าของเอง เออหนวันนี้นี่ว่างั้นเลย ถ้างั้นยังงั้นแล้วไม่เป็นไร เออ หนวันนี้นี่หนา ปักกันลงไป หัวขาดขาดหนวันนี้นี่ ต้องยังงั้นซิ อย่างนี้ไม่มีปัญหาอะไรเลย ให้คนอื่นมาบังคับชั่งคั่งบออย่างนั้น เป็นไปได้นะหัวใจเรา มันจะเป็นธรรมได้ยังไง นอกจากเป็นอีกแบบหนึ่งขึ้นมา คือแบบเทวทัตนั่นเอง นั่นเราพิจารณาซิ เพราะฉะนั้นจึงว่าใคร ๆ ก็ตาม ต้องเตือนเจ้าของ สอนเจ้าของ เต็ดเจ้าของ นี่เป็นที่ถูกต้องแม่นยำที่สุด เมื่อได้อุบายจากครูบาอาจารย์ หรือจากธรรมท่านมาแล้วเอามาฟาดลงไปซิ กิเลสมันวนเสียด้วยเหตุนี้เอง มันไม่ได้เป็นไปด้วยดั่งที่เราเป็นมานั้นนะ ให้จำเอาไว้ว่า วิธีการที่เราทำมาแล้วนี้เป็นยังไง ได้ผลมากน้อยเพียงไร เอามาทดสอบกันซิ แล้วเราก็จะมีทางก้าวเดิน

เออละ พอแล้ว

พูดท้ายเทศน์

ดูซินี้มันมีอะไรอยู่ในสัตว์ตัวหนึ่ง ๆ นี้ละเรียนธรรมะให้เรียนอย่างนี้ ให้มันเห็นให้มันทะลุไปหมด จะค้ำพระพุทเจ้าได้ยังไง ถ้างั้นได้รู้ตามธรรมพระพุทเจ้าทรงสั่งสอนแล้วค้ำไม่ได้ นอกจากกราบอย่างกราบเท่านั้นเอง เพราะเทศน์ของจริงแท้ ๆ ไม่ได้เอาของปลอมมาหลอกเลย ไม่เหมือนกิเลสที่หลอกอยู่ตลอดเวลา ทุกขณะทุกแขนง หลอกทั้งนั้น แต่ธรรมแล้วจริงทั้งนั้น ตั้งแต่ส่วนหยาบไปถึงส่วนละเอียด ละเอียดสุด มีแต่ความจริงทั้งนั้น เพราะสอนด้วยความรู้แล้วเห็นแล้ว

จิตดวงนี้สำคัญนะ กิเลสภายในจิตใจนี้มันเอาเนื้อเอาหนังเอากระดูกมาเป็นตัวของตัวเสียจนหมด เรากียังไม่รู้ มันกว้านเอาหมดในตัวของเรานี้เป็นเราเป็นของเรา ไปเสียหมด มันไม่รู้ เมื่อเวลาธรรมเบิกเข้าไป ๆ คัดเข้าไปเลือกเข้าไป แยกเข้าไป ๆ

เห็นไปโดยลำดับลำดับ เวกออกหมดพึ่งออกหมด แม้แต่อยู่ในร่างนั้นก็ตาม มันก็รู้นี้คือ เนื้อคือหนังคือดินคือน้ำคือลมคือไฟ นี่คือจิต นั่น มันก็รู้อะไรจะว่าไง ไม่มีใครบอก ถ้า ลองได้พิจารณาตามพระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ เช่น อริยสัจหรือสติปัฏฐาน ๔ นี่แยกธาตุ วิชาแยกธาตุละนี้ พิจารณาซิ แยกความจริงแยกธาตุแยกชั้นธรรมา รู้แล้วให้หลงก็ไม่หลงจะ ว่าไง เวลานั้นยังไม่รู้ทำอย่างไรให้รู้ก็ยังไม่รู้ เมื่อไม่ถึงขั้นจะรู้ตามหลักธรรมชาติตามหลักของ จริต ไม่รู้ อายากรู้เท่าไรก็ไม่รู้ในเมื่อยังไม่ถึงขั้นจะรู้